

Uzasadnienie

odmowy nadania stopnia doktora habilitowanego

dziedzina: nauki humanistyczne; dyscyplina: językoznawstwo

Panu dr. Piotrowi Wahlowi

Dr Piotr Wahl otrzymał tytuł magistra iberystyki w roku 1983 na Uniwersytecie Warszawskim. Po studiach wykonywał pracę tłumacza przysięgłego z języka hiszpańskiego, był lektorem tegoż języka w Wyższej Szkole Morskiej w Szczecinie, uczył języka angielskiego w Towarzystwie Wiedzy Powszechnej oraz w Naczelnej Organizacji Technicznej, a następnie - po uzyskaniu stypendium Rządu Hiszpańskiego - odbył kilkumiesięczną praktykę językową w Salamance.

W roku 1989 został zatrudniony jako wykładowca języka angielskiego w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Szczecińskiego. W tym czasie próbował doktoryzować się z językoznawstwa i w tym celu brał udział w zebraniach naukowych odbywających się na iberystyce w Uniwersytecie Wrocławskim. Zrezygnował jednak z tego, poświęcając się prywatnej działalności edukacyjnej, w ramach której założył m.in. Ośrodek Języków Obcych *Perseverantia* (w skład którego weszły Szkoła Podstawowa i Liceum Języków Obcych i Informatyki), a także międzynarodową szkołę podstawową i średnią z językiem wykładowym angielskim dla dzieci pracowników natowskich stacjonujących w Szczecinie. Za swą skuteczność w prywatnej działalności edukacyjnej został uznany za najlepszego biznesmena Pomorza Zachodniego w konkursie "Gazety Wyborczej" w roku 1997.

W latach 1996-1999 Piotr Wahl odbył studia doktoranckie w dziedzinie nauk ekonomicznych i w roku 2000 na Wydziale Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego obronił pracę doktorską pt. *"Szanse i zagrożenia związane z integracją Polski z Unią Europejską na przykładzie Hiszpanii i Portugalii"*.

Przez kilka lat dr Wahl był związany z Wyższą Szkołą Integracji Europejskiej, gdzie pełnił obowiązki rektora. W tym okresie wykorzystywał swoje kompetencje ekonomiczne (a nie językoznawcze), prowadząc zajęcia dydaktyczne oraz opracowując ekspertyzy dla Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego.

Po kilkuletniej przerwie w zatrudnieniu w Uniwersytecie Szczecińskim, spowodowanej całkowitym poświęceniem się działalności biznesowej, dr Wahl wrócił na tę uczelnię w roku 2003. Początkowo był szefem Centrum Europejskiego, w roku 2004 współtworzył w Walczu Państwową Wyższą Szkołę Zawodową (której był następnie prorektorem), od roku 2005 do chwili obecnej jest wykładowcą w Wyższej Szkole Języków Obcych, od roku 2007 jest też dyrektorem Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego, współpracuje z British Council, Alliance Française, Instytutem Cervantesa, organizuje egzaminy z języków obcych (niemieckiego, angielskiego, rosyjskiego i francuskiego - na różnych poziomach). Jako prorektor i rektor Wyższej Szkoły Integracji Europejskiej był współorganizatorem trzech kolejnych edycji Zachodniopomorskiego Festiwalu Nauki, organizował konferencje, współpracował z wyższymi uczelniami w Hiszpanii i Holandii oraz

prowadził kursy wiedzy o Wspólnotach Europejskich dla młodzieży szkolnej. Dr Wahl jest też wiceprezesem Polskiego Stowarzyszenia Programu Neurologiki przy Uniwersytecie Szczecińskim oraz członkiem kolegium redakcyjnego "Europa Regionum" oraz zeszytów naukowych Uniwersytetu Szczecińskiego.

Podsumowując wyżej opisaną działalność dr. Wahla, trudno mówić o spójności jego dorobku naukowo-zawodowego. Za istotne można uznać jego ponadprzeciętną aktywność organizacyjną, napisanie doktoratu z ekonomii (zadziwiające, że bez magisterium z tej dziedziny) oraz pracę - przez większość kariery zawodowej - w charakterze lektora języków obcych.

Oceniając osiągnięcia badawcze dr. Piotra Wahla w naukach humanistycznych, należy stwierdzić brak prawidłowego rozwoju naukowego w postaci realizacji sukcesywnie następujących po sobie etapów, tj. magisterium, doktoratu i habilitacji. Etapy te powinny wyrażać się formalnymi wykładnikami, jakimi są kolejne publikacje, spójność tematyczna oraz postęp naukowy. W dorobku dr. Wahla wyraźnie odczuwalny jest brak pośredniego etapu (doktoratu). Przez większość kariery zawodowej Habilitant miał niewiele wspólnego z nauką (pracował z dala od uznanych ośrodków naukowych i bez opieki naukowej w dziedzinie nauk humanistycznych - w dyscyplinie językoznawstwo). Skutkiem tych zaniedbań jest brak dystansu Habilitanta do przedmiotu badań, niezajomość dyskursu naukowego oraz nieumiejętność odróżniania modeli zjawisk od metafor, a także wtórność (a nie oryginalność) sądów.

Dorobek językoznawczy dr. Wahla obejmuje 4 publikacje zwarte (podręcznik oraz 3 tomy składające się na opis metody synoptycznej) i 6 artykułów o przeciętnej, a niekiedy wręcz niskiej wartości. Praktycznie żadna z publikacji nie ukazała się w wydawnictwie uznawanym za prestiżowe (*de facto* wszystkie trzy tomy rozprawy zostały wydane na wolnym rynku). Nie ma też autorskich publikacji w językach obcych. Habilitant ujął w swoim dorobku również prace z dziedziny ekonomii, lecz te nie mogą stanowić podstawy do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego w naukach humanistycznych - w dyscyplinie językoznawstwo, ponieważ dotyczyły takich zagadnień, jak problemy integracji europejskiej, polityka transportowa, europejska polityka regionalna, wyzwania świata w dobie globalizacji itp. Przewaga publikacji, które nie mieszczą się w dyscyplinie językoznawstwa jest wyraźna. Te zaś, które się w nią wpisują, zawierają wiele błędów i rażących uproszczeń. Tytułem przykładu można przytoczyć tu artykuł pt. *Analiza lingwistyczna jej umiejscowienie w działalności naukowej* stanowiący kondensację błędów. Autor wymienia w nim 6 aksjomatów naukowego (sic!) podejścia, twierdząc że: 1) natura jest chaotyczna, 2) natura jest poznawalna, 3) wszystkie zjawiska naturalne mają przyczynę, 4) nic nie jest oczywiście same (pisownia oryginalna) przez się, 5) wiedza jest oparta na doświadczeniu, 6) wiedza jest lepsza od ignorancji. Artykuł ten zawiera ponadto wiele sprzeczności. Inną kwestią jest fakt, że artykuł ten najprawdopodobniej nigdzie się nie ukazał, ponieważ brak jest danych bibliograficznych.

Ogólnie rzecz biorąc publikacje dr. Piotra Wahla w żaden sposób nie mogą być uznane za "dorobek naukowy oryginalny i wartościowy, który jest znacznym wkładem" w rozwój dziedziny.

W swojej rozprawie habilitacyjnej pt. *"Metoda synoptyczna. Nowa wizja języka etnicznego w aspekcie teoretycznym i aplikacyjnym"* dr Wahl hołduje przekonaniu, "że wszystkie języki etniczne są wyodrębnione z jednego wszechjęzyka, który każdy człowiek nosi w swoim mózgu". Zwraca uwagę na fakt, że proponowana przez niego metoda może być zastosowana w nauczaniu języków obcych. Sam pisze, że jego książka zawiera opis tzw. "metody synoptycznej", nazwanej w ten sposób, gdyż "języki wzięte do analizy zestawia się podobnie, jak zestawiane są Księgi Nowego Testamentu, nazwane synoptycznymi. Rdzeniem metody synoptycznej jest właśnie zestawianie różnych języków po to, by wyakcentować różnice i podobieństwa między nimi". Stosowana w praktyce metoda synoptyczna miałaby zrewolucjonizować nauczanie języków obcych. Nauczalibyśmy jednocześnie np. trzech języków. Takie postępowanie, zdaniem autora, byłoby 4,5 razy efektywniejsze od różnych metod tradycyjnych. Wyliczenie, które do tego prowadzi jest następujące: przy metodach tradycyjnych, osiągnięcie kompetencji językowej określonej jako B2 wymaga ok. 480 godzin (dla jednego języka), czyli 1440 godzin dla trzech języków, zaś ten sam efekt - zdaniem pomysłodawcy - da się uzyskać już przy 320 godzinach nauki metodą synoptyczną. Jego zdaniem najlepiej stosować metody synoptyczne w nauczaniu języków blisko ze sobą spokrewnionych (ilustracją jest propozycja opracowana dla trzech języków romańskich: francuskiego, hiszpańskiego i portugalskiego). Autor w wyliczeniach swoich idzie dalej, dostrzegając możliwość redukcji godzin: z 320 do 270, co oznaczałoby jeszcze większą oszczędność i podniosło efektywność nauczania.

Potencjalna wartość metody synoptycznej ma polegać na skróceniu czasu nauki, a jest to stanowisko niesłuszne wobec nowoczesności i różnorodności proponowanych obecnie podejść do nauczania/uczenia się języków obcych. Odwołanie się tylko do liczby godzin nie może być przy obecnym stanie wiedzy na temat skuteczności nauczania języków obcych podstawowym kryterium. "Oszczędzać" na godzinach kontaktu z nauczycielem można poprzez takie sposoby, które przygotowują ucznia do samodzielnej pracy nad rozwijaniem kompetencji językowych, co przecież jest głównym wyzwaniem nauczania instytucjonalnego. Nie ulega wątpliwości, że gdyby metoda zaproponowana przez dr. Wahla przyniosła oczekiwane efekty, mielibyśmy do czynienia z rewolucją w dydaktyce. Niestety realna wartość tej metody nie została dowiedziona. W rozdziale 2.1. swojej książki Autor jasno stwierdza, że żadnych testów swojej metody nie prowadził.

Zaproponowana metoda w wielu miejscach książki jest określana przez jej Autora jako innowacyjna. Tymczasem innowacyjna jest z pewnością tylko jej nazwa. Sama koncepcja zestawiania języków z tej samej rodziny i doskonalenia w ten sposób uczenia się (przede wszystkim poprzez zwiększenie tempa, rozwijanie wrażliwości językowej, nauczanie gramatyki poprzez stawianie hipotez odnośnie specyfiki podsystemów językowych) była rozwiana poprzez zakrojony na całą Europę program *EuroCom* z licznymi zastosowaniami tego podejścia dla poszczególnych grup języków i sytuacji dydaktycznych: *EuroComGerm*, *EuroComRom*, *EuroComSlav*, *EuroComDidact*.

W bibliografii na próżno szukać odwołań do badaczy i dydaktyków, którzy proponują podejścia promujące równoległą analizę języków i nauczanie/uczenie się języków obcych. Poza tym Autor pomija podstawowe, aktualne przesłanki nauczania języków zawarte w *Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego*.

Opis języka etnicznego wg metody synoptycznej zaproponowanej przez dr. Wahla zakłada istnienie gramatyki "składającej się z sześciu zbiorów (fonetycznego, semajologicznego, morfologicznego, leksykalnego, syntagmy prostej i syntagmy złożonej) i czterech transformacyjnych pionowych funkcji intralingwalnych (morfologicznej, leksykalnej, syntagmy prostej i syntagmy złożonej). Synoptyczne przechodzenie między językami możliwe jest dzięki synoptycznym poziomym funkcjom interlingwalnym (morfologicznej, leksykalnej, syntagmy prostej i syntagmy złożonej)". Po takiej deklaracji czytelnik oczekiwałby wyczerpującego opisu przyjętej przez Autora metody (wymienionych komponentów, "funkcji interlingwalnych" itd.). Tymczasem w książce, która ma zawierać wykład teorii leżącej u podstaw metody synoptycznej, zaledwie jeden rozdział poświęcony jest temu zagadnieniu, co powoduje bardzo powierzchowną, hasłową prezentację kluczowych zagadnień. Np. morfologii stanowiącej jedną z części składowych systemu językowego Autor poświęca niecałe 11 stron (156-168), składnia zaś mieści się na połowie strony, dokładnie w 16 liniijkach. W ogóle wadliwa jest konstrukcja całego wywodu dr. Piotra Wahla. Wprowadza on opisy i narzędzia, które następnie albo nie są wykorzystywane, albo nie są potrzebne. Czytelnik *Metody synoptycznej. Nowej wizji...* ma do czynienia z niespójną składanką cytatów, które nie mają istotnego związku z resztą tekstu (w sumie cytaty stanowią ok. 30-40% objętości książki). Ogólnie rzecz biorąc, pracę tę cechuje nieuzasadniony eklektyzm teoretyczny i metodologiczny. Autor miesza pojęcia naukowe z nienaukowymi.

Wiele wątpliwości budzi również strona formalna rozprawy. Np. przy sporządzaniu bibliografii nie zostały zastosowane powszechnie znane normy, brakuje numerów stron w indeksie nazwisk, indeks terminologiczny jest luźną zbieraniną terminów językoznawczych, stylistycznych i ogólnych, do których dołączono opisy cytowane ze źródeł angielskich, hiszpańskich (bez tłumaczeń) i polskich oraz własne itd. Styl rozprawy jest pretensjonalny i wskazuje na brak zrozumienia tego, co jest rzeczywistym wyznacznikiem naukowości.

Należy także odnotować rzadki udział Habilitanta w kongresach międzynarodowych z zakresu językoznawstwa (dr Wahl podaje tylko informacje, że uczestniczył w kilku konferencjach i był organizatorem kilku innych). Jeśli chodzi o jego osiągnięcia dydaktyczne, Habilitant stwierdza jedynie, że był promotorem "pewnej liczby prac licencjackich w zakresie filologii hiszpańskiej i jeszcze większej liczby - recenzentem". Próżno szukać dokładniejszej informacji.

Konkluzja:

Reasumując wszystkie przytoczone powyżej fakty, zgodnie z kryteriami oceny ujętymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, należy stwierdzić, iż dorobek dr. Wahla nie spełnia warunków stawianych habilitacjom i w związku z tym nie pozwala na pozytywne rozpatrzenie wniosku Habilitanta o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego w zakresie językoznawstwa.